

TÌNH YÊU BÁC DÀNH CHO NHỮNG KHÚC DÂN CA

(Trích trong tập **Bác Hồ, con người và phong cách** – Nhà xuất bản trẻ, xuất bản năm 2007).

Vào buổi sáng ngày 2/9/1969, đó là buổi sáng cuối cùng trong cuộc đời bảy mươi chín mùa xuân của Bác. Bởi sau 9 giờ sáng hôm ấy Người thực sự bước vào cuộc trường chinh của đời mình, để lại cho nhân dân Việt Nam và thế giới sự đau thương mất mát vô cùng to lớn.

Không gian câu chuyện cũng chỉ thu nhỏ trong căn phòng A67. Căn phòng này cách ngôi nhà sàn của Bác chỉ vài chục bước chân. Trước đó theo lời đề nghị của Bác sĩ: để tiện cho việc chăm sóc sức khỏe của Bác, các cán bộ đã đưa Bác xuống ở căn phòng này ngày 18/08/1969. Sau gần 20 ngày chống chọi với bệnh tật, Bác đã yếu lắm. Nhưng hể tỉnh lại Bác lại hỏi thăm tình hình chiến đấu ở Miền Nam, tình hình lũ lụt ở Miền Bắc. Người còn dặn các đồng chí phải làm sao để tổ chức ngày lễ Quốc Khánh thật long trọng và nhất định phải bắn pháo hoa cho nhân dân vui. Trong những giây phút cuối đời của cuộc đời mình, đứng giữa ranh giới mong manh giữa sự sống và cái chết, đối diện với quy luật nghiệt ngã của sự tồn vong, Bác vẫn luôn nghĩ về đồng bào về đất nước mà “nâng niu tất cả chỉ quên mình”. Nằm trên giường bệnh sáng 02/09/1969 lúc này người đã rất mệt mỏi, mong muốn cuối cùng của Người là được gặp và thăm đồng bào Miền Nam nhưng không thực hiện được, các đồng chí ai cũng không nỡ rời xa Người dù chỉ là một phút.

Lần đầu tiên tỉnh lại sau cơn đau, Người nhìn xung quanh rồi hỏi: “*Trong các chú có ai biết hò Huế không?*”

Mọi người lúng túng nhìn nhau, quả là một tình huống không ai chuẩn bị trước. Thường ngày Người vẫn thường nói “*Miền Nam luôn trong trái tim tôi*” Thêm vào đó, Huế vốn là mảnh đất đã gắn bó cùng người suốt một thời gian dài ấu thơ. Giờ đây, trong phút cuối cùng có lẽ Người mong muốn mang hình ảnh Miền Nam yêu thương, hình ảnh núi Ngự, sông Hương với những kỉ niệm buồn đau theo mình vào cõi vĩnh hằng, bất tử. Nỗi niềm ấy của Người ai cũng thấu hiểu, nhưng tìm nghệ sĩ hò Huế lúc này thì quả thật là rất khó.

Lần thứ hai tỉnh lại, Người lại hỏi, lúc này giọng Người đã yếu hơn: “*Trong các chú, ai có thể hát cho Bác nghe một làn điệu ví dặm Nghệ Tĩnh được không?*”

Thêm một lần nữa sự im lặng và bồi rối bao trùm căn phòng. Câu ví dặm, câu hát dân ca xứ Nghệ đã bao bọc và nuôi dưỡng tâm hồn Người từ thuở lọt lòng. Người lớn lên và đi ra từ chiếc nôi văn hóa quê hương mặn mòi nghĩa tình ấy. Trước giây phút sắp biệt ly, Người khao khát được nghe, được sống trong hơi ấm quê hương.

Lần thứ ba tỉnh lại, Người ngỡ ý muốn nghe một khúc dân ca qua họ Bắc Ninh, lần này thật may mắn khi cô y tá bé nhỏ Ngô Thị Oanh đã tiến lại gần Bác và nói:

“Thưa Bác để cháu hát cho Bác nghe ạ!”

Căn phòng nhỏ chìm trong tiếng hát, tiếng hát hay tiếng lòng không ai xác định được chỉ biết rằng lời quan họ sâu lắng mà thiết tha quá. *“Người ơi người ở đừng về, mà người ơi người ở đừng về...”*

Cô y tá càng hát càng xúc động, mọi người xung quanh không ai cầm được nước mắt. Cho đến 9h 47 phút sáng ngày 02/09/1969 trái tim vĩ đại của Bác Hồ đã ngừng đập, để lại tình yêu thương cho đồng bào cả nước. Sinh ra và lớn lên từ trong câu hát dân ca, từ làn điệu ví dặm ầu ơ ngọt ngào đầm thắm của mẹ, cuối cùng Người thanh thản, nhẹ nhàng bước vào cuộc trường chinh của mình bằng âm hưởng, tiếng hát dân ca.

*Giấu mình đi Người chẳng làm phiền ai cả
Dẹp một đôi, áo quần vài bộ
Chỉ có trái tim bao la là tất cả gia tài*

Câu chuyện giản dị mà sâu sắc như biết bao câu chuyện kể về Người. Từ những tình tiết của câu chuyện ta cảm nhận ở Người một tình yêu bao la, lớn lao và đặc biệt. Người không chỉ yêu cuộc sống, yêu con người, cỏ cây, hoa lá mà Người còn yêu biết mấy những khúc hát dân ca, Người thèm nghe một câu hò Huế, một làn điệu ví dặm, một khúc quan họ Bắc Ninh. Đâu phải chỉ là nghe mà là để mang cả hình ảnh quê hương, xứ sở, hình ảnh miền Nam yêu thương vào cuộc trường chinh. Cả cuộc đời Người sống cho nhân dân, cho dân tộc không gợn chút riêng tư, hành trang mà Người mang theo vào thế giới người hiền cũng chỉ là ước nguyện bình dị mang theo âm hưởng dân ca vào cõi bất tử. Người đã để lại cho chúng ta bài học sâu sắc, thấm thía rằng: muốn yêu tổ quốc mình càng yêu tha thiết hơn những khúc hát dân ca. Bởi khúc dân ca là linh hồn, là nơi lắng đọng tình yêu, tinh hoa, bản sắc

văn hóa dân tộc. Nó là nguồn sữa tinh thần bồi đắp và bồi dưỡng tâm hồn mỗi con người.

Trước lúc đi xa, Người muốn thế hệ sau hãy yêu những khúc hát dân ca, hãy trân trọng và giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc.

VĂN ĐÌNH - SuuTam

BAC DAY TRE

Anh Việt Phương đã kể câu chuyện khi Bác Hồ gặp một cháu nhỏ, con một đồng chí làm việc ở Trung ương. Đồng chí ấy đưa con vào cơ quan nhưng vì bận công tác nên buổi trưa chưa về kịp. Do vậy, Bác “mời” cháu nhỏ cùng ăn cơm với Bác (xin nhớ trong ngôn ngữ của Bác, không có chữ “cho”, mà chỉ có “tặng”, “biếu”, “mời”, “chia”...). Hôm ấy, bác Tô (Đồng chí Phạm Văn Đồng) cũng dùng bữa với hai bác cháu.

Ngồi vào mâm cơm chú bé sợ lắm, không biết “mở đầu” trận “chiến đấu” từ đâu. Mâm cơm chỉ có một bát canh nên chú bé chưa dám lấy; còn đĩa thịt gà lại để gần phía bác Tô. Nhìn chú bé, Bác biết ý nên gấp bỏ vào bát của cháu miếng thịt gà, suất của Bác. Sau đó, Bác lại gấp thêm thức ăn, chan canh vào bát cơm của cháu nhỏ. “Tiêu diệt” được hai bát, chú bé đặt bát xuống mâm cơm và nói “Cháu ăn xong rồi ạ” rồi ù té chạy. Bác mời cháu bé quay lại và ôn tồn bảo:

– Này cháu, chưa xong đâu. Cháu vào đây. Thế này nhé, hôm nay bác Tô và Bác Hồ (xin chú ý: bác Tô trước) mời cháu ăn cơm. Cháu ăn xong, cháu phải cảm ơn rồi mới đi chứ, không cảm ơn đã đi là không được đâu.

Cháu bé vòng tay, cúi đầu:

– Cháu cảm ơn Bác Hồ, cháu cảm ơn bác Tô ạ... ạ...

Vừa nói xong, cháu bé lại co cẳng chạy. Ra đến cửa, Bác Hồ lại gọi:

– Chưa, chưa xong đâu, cháu lại đây. Cháu còn nhỏ, bây giờ về nhà cũng chơi thôi. Cháu ăn xong, cháu phải đi rửa bát của cháu cho sạch, đặt lên bàn, chứ không được để cô cháu hầu cháu đâu.

Nghe lời Bác dạy, cháu nhỏ mang bát đi rửa, rửa đi rửa lại, sạch sẽ rồi mang vào xếp lên kệ. Sau khi cháu nhỏ làm xong việc, Bác Hồ nhẹ nhàng bảo:

– Mời cháu ngồi xuống ăn “tráng miệng” với Bác, bác Tô có việc về rồi.

Bác Hồ cắt quả táo làm hai phần: phần trên nhỏ, phần dưới to trông như một cái nôi đồng có cái vung.

– Bây giờ hai Bác cháu mình chia nhau nhé, Bác mời cháu cái “vung” nhỏ còn Bác ăn cái “nồi” to. Cháu có biết tại sao Bác chia như vậy không? Bác thì lao động, buổi sáng làm việc, buổi chiều làm việc. Lao động như vậy là Bác phải ăn nhiều nên Bác ăn cái “nồi to”. Cháu thì chưa lao động nên cháu ăn cái “vung” nhỏ thôi. Cháu nhớ khi về gia đình ăn cơm với bố mẹ, cháu phải biết chia phần. Bố mẹ đi lao động cả ngày, bố mẹ phải ăn phần to. Cháu chia cho bố mẹ phần to, cháu ăn phần nhỏ thôi. Cháu đừng giành ăn phần to của bố mẹ nhé...

Một cựu chiến binh nghe chuyện xong nói:

– Bác dạy cán bộ đây! Làm tùy sức, hưởng tùy năng... xã hội chủ nghĩa đây! Còn cái anh làm ít ăn nhiều, ăn vụng, ăn trộm thì còn lâu, còn “Tết”, đất nước mới khá lên được...

Trích trong “120 chuyện kể về tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”

Bài học rút ra:

Trẻ em cần phải được dạy về lễ phép và đặc biệt là tính tự chủ trong mọi việc. Tính tự chủ thể hiện được phẩm cách của con người, có thể luyện tập được nhờ giáo dục và những gương tốt trong gia đình. Vai trò của gia đình rất cần thiết trong việc luyện tập thói quen biết tự chủ cho trẻ em và nền giáo dục của bất cứ một quốc gia nào cũng đều phải hướng dẫn người học là không được buông trôi theo bản năng, nghĩa là biết nói không với điều xấu.

Muốn thế, chúng ta phải luyện tập cho mình thói quen biết sử dụng tự do, đó là thói quen làm chủ thái độ, làm chủ lời nói và làm chủ cảm xúc của mình. Đối với con cái, yêu chiều con không có nghĩa là cho con được làm mọi điều con thích, nhưng nên kiên nhẫn giải thích cho con những điều tốt xấu, giúp con thực hiện những điều tốt và biết nói không với điều xấu.

Anh Việt Phương đã kể câu chuyện khi Bác Hồ gặp một cháu nhỏ, con một đồng chí làm việc ở Trung ương. Đồng chí ấy đưa con vào cơ quan nhưng vì bận công tác nên buổi trưa chưa về kịp. Do vậy, Bác “mời” cháu nhỏ cùng ăn cơm với Bác (xin nhớ trong ngôn ngữ của Bác, không có chữ “cho”, mà chỉ có “tặng”, “biếu”, “mời”, “chia”...). Hôm ấy, bác Tô (Đồng chí Phạm Văn Đồng) cũng dùng bữa với hai bác cháu.

Ngồi vào mâm cơm chú bé sợ lắm, không biết “mở đầu” trận “chiến đấu” từ đâu. Mâm cơm chỉ có một bát canh nên chú bé chưa dám lấy; còn đĩa thịt gà lại để gần phía bác Tô. Nhìn chú bé, Bác biết ý nên gấp bỏ vào bát của cháu miếng thịt gà, suất của Bác. Sau đó, Bác lại gấp thêm thức ăn, chan canh vào bát cơm của cháu nhỏ. “Tiêu diệt” được hai bát, chú bé đặt bát

xuống mâm cơm và nói “Cháu ăn xong rồi ạ” rồi ù té chạy. Bác mời cháu bé quay lại và ôn tồn bảo:

– Này cháu, chưa xong đâu. Cháu vào đây. Thế này nhé, hôm nay bác Tô và Bác Hồ (xin chú ý: bác Tô trước) mời cháu ăn cơm. Cháu ăn xong, cháu phải cảm ơn rồi mới đi chứ, không cảm ơn đã đi là không được đâu.

Cháu bé vòng tay, cúi đầu:

– Cháu cảm ơn Bác Hồ, cháu cảm ơn bác Tô ạ... ạ...

Vừa nói xong, cháu bé lại co cẳng chạy. Ra đến cửa, Bác Hồ lại gọi:

– Chưa, chưa xong đâu, cháu lại đây. Cháu còn nhỏ, bây giờ về nhà cũng chơi thôi. Cháu ăn xong, cháu phải đi rửa bát của cháu cho sạch, đặt lên bàn, chứ không được để cô cháu hầu cháu đâu.

Nghe lời Bác dạy, cháu nhỏ mang bát đi rửa, rửa đi rửa lại, sạch sẽ rồi mang vào xếp lên kệ. Sau khi cháu nhỏ làm xong việc, Bác Hồ nhẹ nhàng bảo:

– Mời cháu ngồi xuống ăn “tráng miệng” với Bác, bác Tô có việc về rồi.

Bác Hồ cắt quả táo làm hai phần: phần trên nhỏ, phần dưới to trông như một cái nôi đồng có cái vung.

– Bây giờ hai Bác cháu mình chia nhau nhé, Bác mời cháu cái “vung” nhỏ còn Bác ăn cái “nôi” to. Cháu có biết tại sao Bác chia như vậy không? Bác thì lao động, buổi sáng làm việc, buổi chiều làm việc. Lao động như vậy là Bác phải ăn nhiều nên Bác ăn cái “nôi to”. Cháu thì chưa lao động nên cháu ăn cái “vung” nhỏ thôi. Cháu nhớ khi về gia đình ăn cơm với bố mẹ, cháu phải biết chia phần. Bố mẹ đi lao động cả ngày, bố mẹ phải ăn phần to. Cháu chia cho bố mẹ phần to, cháu ăn phần nhỏ thôi. Cháu đừng giành ăn phần to của bố mẹ nhé...

Một cựu chiến binh nghe chuyện xong nói:

– Bác dạy cán bộ đấy! Làm tùy sức, hưởng tùy năng... xã hội chủ nghĩa đấy! Còn cái anh làm ít ăn nhiều, ăn vụng, ăn trộm thì còn lâu, còn “Tết”, đất nước mới khá lên được...